

4 Selhání komunikace

4 Příčiny selhání komunikace

- Selhání komunikačního kanálu
- Odlišný scénář
- Nedostatečný kontext
- Chybí scénář

4.1 Selhání komunikačního kanálu

Vnější příčiny

- Vnější překážky (překlepy, šumy)

Zítřa přijde Lebka x Zítřa přijde Lenka

- Fyziologické příčiny (nedoslýchavost)

A: Promiňte to je omyl.

B: Jaký Emil?

4.2 Odlišný scénář

- Mluvčí i posluchač aplikují odlišný scénář
- Interpretují proto věty odlišně

*Př. **A:** Tento slovník je opravdový dar. Berete? **B:** Jistě, z celého srdce Vám děkuji.*

***Poirot:** Co ste dnes dělal? **Komisař:** Vyžehlil jsem si košili a zatkl Arthura Stanleyho. **Poirot:** A nepopálil jste se, mon ami? **Komisař:** Ne, jsem vdovec. Žehlím si roky sám.*

4.3 *Nedostatečný kontext*

- Typicky se váže na mnohovýznamová slova a homonyma
- Bez kontextu nelze správně určit význam takových slov

A: Jak se vám líbily dámské toalety? B: Jsou sice z mramoru, ale už jsem viděla čistější.

4.4 Chybějící scénář

Příjemce nemůže přiřadit odpovídající scénář

- Chybějící všeobecné povědomí
- Rozdíly v individuálním jazyce uživatelů (idiolekt)
- Rozdíly v jazyce sociálních skupin
- Rozdíly v sociokulturních znalostech
- Rozdíly v užívání spisovného a dialektu

- ★ *Jsi veselý jako hypochondr v márnici*
- ★ *To bylo pořádné faux faux.*

5 Komunikace přes zprostředkovatele

Komunikační specifika

- třetí člen komunikace
- Dva jazyky, dva kulturní vzorce
- Zdvojení složek komunikační situace

Psychologická specifika

- Sekundárnost komunikační motivace
- Zdvojení způsobu formování a formulování myšlenek
- Komplexnost translační činnosti

5.1 Vliv na řečníka

- Větší nároky na přípravu (projevu)
- Volba vyjadřovacích prostředků
 - Např. idiolekt může komplikovat tlumočení
- Větší nároky na projev a správnou artikulaci
 - Rodného, cizího jazyka
- Větší nervozita
- Spontánní vs. čtený projev
- Intonace
- Pauzy
- Výplňková slova
- Hezitační pauzy

5.2 Mezičlánek komunikace - tlumočnick

- Dokonalá znalost pracovních jazyků je jen základem
- Dobře tlumočit znamená dobře rozumět
 - Formálně i obsahově
- Umět si pamatovat i zapomínat
- Rozeznat relevantní a redundantní informace
- Tlumočnick není stroj
- Projevuje se únava
- Měl by dobře vidět a slyšet
- Měl by znát komunikační záměr a smysl

5.2.1 Tlumočník laik

- "První pomoc"
- Zpravidla základní informace o obsahu sdělení
- Nepřenesení kulturního pozadí, podtext

5.2.3 Rádobyodborníci

- Lidé s průměrnými jazykovými znalosti a nadprůměrným sebevědomým
- Nepřesnost překladu
- Vyšší riziko nedorozumění

5.2.4 Odborníci

- Odborníci z příbuzných oborů (jazykovědci, učitelé)
- Neuvědomují si rozdíly mezi jednojazykovou a mezijazykovou komunikací
- Nerozlišuje mezi porozuměním, transferem a verbalizací
- Neznalost odborných vědomostí a znalostí

5.2.5 Odborníci ze vzdálených oborů

- Neznalost translatologie
- Detailní znalost svého vědního oboru

Ideální je spolupráce tlumočnicka a odborníka

5.3 Posluchač

- Přímý
- Nepřímý (přijímá sdělení přes tlumočnicka)

Pro "nepřímého" příjemce sdělení (posluchače) je obtížnější podávat zpětnou vazbu než pro přímého, protože je oddělený od řečníka tlumočnickem a tlumočnickým zpožděním